

Psychometric Characteristics of Voluntary Functions Inventory in Iran Red Crescent Members

**Faramarz
Sohrabi**

Professor, Clinical Psychology Dept., Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

**Peyman
Mamsharifi***

Ph.D. Student in Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Noorali Farokhi

Associate Professor, Assessment and Measurement Dept., Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abstract

Improving participation in voluntary activities in Iran is important because increasing productivity among young people, given the country's young population, contributes to community sustainability. Therefore, a better understanding of volunteer motivation in Iranian youth is needed. The Volunteer Functions Inventory (VFI) for assessing volunteer motivations has good psychometric properties and is adapted to several languages, but no validated Iranian translation yet exists. The purpose of this study was to investigate the psychometric characteristics of voluntary functions inventory in members of Iranian Red Crescent Society. Sample size was 595 members of Youth Organization of Iranian Red Crescent Society from 31 provinces and 175 cities of Iran that were selected by multi-stage cluster sampling method and responded to voluntary functions inventory. Data were collected using a demographic sample and voluntary functions inventory (VFI). Confirmatory factor analysis using principal components method was used for data analysis. The results of the present study showed that the voluntary functions inventory had validity and reliability. Also, the factor structure showed that 29 items and 6 factors well assess people's attitudes to volunteering, and the structure of this inventory was well-fitted and confirmed all goodness of fit models. The present study provides the use of the Iranian translation of the Voluntary Functions Inventory (6 scales and 29 items) to assess volunteer motivation among young Iranian volunteers.

Keywords: Voluntary Functions, Psychometric Characteristics, Factor structure.

* Corresponding Author: peymanmamsharifi@gmail.com

How to Cite: Sohrabi, F., Mamsharifi, P., & Farrokhi, N. (2022). Psychometric Characteristics of Voluntary Functions Inventory in Iran Red Crescent Members. *Quarterly of Educational Measurement*, 12(47), 33-54.
doi: 10.22054/jem.2022.45346.1948

ویژگی های روان سنجی سیاهه فعالیت های داوطلبانه در اعضای هلال احمر ایران

فرامرز سهرابی | استاد گروه روان شناسی بالینی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

پیمان مام شریفی* | دانشجوی دکتری روان شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

نورعلی فرخی | دانشیار گروه سنجش و اندازه گیری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

بهبود مشارکت در فعالیت های داوطلبانه در ایران از آن جهت اهمیت دارد که افزایش بهره وری در میان جوانان، با توجه به جمعیت جوان کشور، به پایداری جامعه کمک می کند؛ بنابراین، درک بهتر از انگیزه های داوطلبانه در جوانان ایرانی مورد نیاز است. سیاهه فعالیت های داوطلبانه برای ارزیابی انگیزه های داوطلبانه دارای خواص روان سنجی خوبی است و متناسب با چندین زبان است، اما هنوز هیچ ترجمه معتبر ایرانی وجود ندارد. پژوهش با هدف تعیین ویژگی های روان سنجی سیاهه فعالیت های داوطلبانه در اعضای جمعیت هلال احمر ایران انجام گرفت. حجم نمونه ۵۹۵ نفر از اعضای سازمان جوانان جمعیت هلال احمر ایران از ۳۱ استان و ۱۷۵ شهر ایران بود که با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند و به سیاهه فعالیت های داوطلبانه پاسخ دادند. جمع آوری داده ها با استفاده از نمونه برگ ویژگی های جمعیت شناختی و سیاهه فعالیت ها داوطلبانه (VFI) بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها از تحلیل عاملی تأییدی به روش مؤلفه های اصلی استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که سیاهه فعالیت های داوطلبانه از پایایی و روایی لازم برخوردار بود. همچنین ساختار عاملی نشان داد که ۲۹ ماده و ۶ عامل به خوبی نگرش افراد به فعالیت های داوطلبانه را ارزیابی می کنند و ساختار این سیاهه برازش قابل قبولی دارد و کلیه ی شاخص های نیکویی برازش مدل را تأیید می کند؛ بنابراین، مطالعه حاضر استفاده از ترجمه ایرانی سیاهه فعالیت های داوطلبانه (۶ مقیاس و ۲۹ گویه) را برای ارزیابی انگیزه های داوطلبانه در بین داوطلبان جوان ایرانی را فراهم می کند.

کلیدواژه ها: ساختار عاملی، فعالیت های داوطلبانه، ویژگی های روان سنجی

* نویسنده مسئول: peymanmamsharifi@gmail.com

مقدمه

جامعه‌شناسان و روان‌شناسان در سال‌های اخیر توجه خود را به کارهای بدون مزدی به‌غیر از فعالیت‌های روزمره مربوط به امور خانه، به‌وسیله آغاز اشکال دیگری از مشاغل بدون مزد نظیر کار داوطلبانه معطوف کرده‌اند. بیشتر این تحقیقات برای شناسایی عوامل مؤثر بیرونی که میزان مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه^۱ را تحت تأثیر قرار می‌دهد، انجام شده است (Niebuur et al., 2019).

یکی از مهم‌ترین راه‌های توسعه کشورها مشارکت فعال مردم در امور مختلف است و دولت‌ها سعی در برطرف کردن موانع مشارکت مردم در فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دارند. مشارکت یک حرکت آگاهانه، فعال، آزاد و با مسئولیت است که برای تثبیت امور جامعه و رفتارهای اجتماعی ضروری است (داوری و همکاران، ۱۳۸۹). فعالیت‌های داوطلبانه در موارد مختلفی از امور اجتماعی کاربرد دارد. برخی از این امور و ارتباط آن‌ها با فعالیت‌های داوطلبانه نسبتاً شناخته شده است. می‌توان به اموری مثل ورزش و فعالیت داوطلبانه، فعالیت‌های داوطلبانه و محیط‌زیست، فعالیت‌های داوطلبانه و کودکان، فعالیت‌های داوطلبانه و کمک‌های پزشکی، فعالیت‌های داوطلبانه در زمینه سلامت و امدادسانی مثل هلال‌احمر و صلیب سرخ، فعالیت‌های داوطلبانه و مسائل اجتماعی، فعالیت‌های داوطلبانه و پناهندگان جنگی، فعالیت‌های داوطلبانه و ارتباطات انسانی و... اشاره کرد (مام شریفی، ۱۳۹۷).

در لغت‌نامه دهخدا کلمه داوطلب از نظر لغوی معانی مختلفی را مثل داوخواه، نامزد، خواستار، پیشی جوینده در امری بر دیگران، خواستار پیشی گرفتن و تقدم در نوبت، در برمی‌گیرد. همچنین همان‌جا توضیح می‌دهد که کلمه داوطلبانه نیز، از نظر لغوی یعنی انجام کاری به‌طور داوطلب (دهخدا، ۱۳۷۷). کلمه داوطلبی همان عمل داوطلب و یا خواستاری پیشی جویی در امری بر دیگران است. فعالیت داوطلبانه یعنی هرگونه فعالیتی در هر زمانی که به‌صورت رایگان برای فرد، سازمان و یا گروهی، انجام می‌شود. این تعریف به این معنا نیست که داوطلبان از کاری که انجام می‌دهند هیچ مزایایی دریافت نمی‌کنند؛ ولی اینکه آیا این منافع و مزایا شامل پاداش مادی هم می‌تواند باشد یا خیر، مسئله‌ای قابل‌بحث است (Stukas et al., 2016). داوطلبان با کاهش هزینه ناشی از قوانین و سبک‌تر کردن بودجه

مربوط به کارکنان تمام وقت به سازمان‌ها کمک می‌کنند (Pauline, 2011). از همین رو افراد داوطلب در ساختار سازمان‌ها به خصوص سازمان‌های غیردولتی و دولتی به عنوان یکی از سه گروه تشکیل دهنده منابع انسانی کارمندان رسمی، داوطلبان و مشتریان یا ارباب رجوع جایگاه ویژه‌ای برای خود پیدا کرده‌اند که می‌تواند دارای منافع مشترکی برای سازمان‌ها و داوطلبان باشد (ساعتچیان و همکاران، ۱۳۹۰). سازمان‌های غیردولتی همانند جمعیت هلال احمر هر ساله طی فعالیت‌های مختلف و از طریق فراخوان‌های متعدد و انعقاد تفاهم‌نامه‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی اقدام به جذب اعضا و داوطلبان می‌کنند و در جهت جذب نیروهای جدید هزینه‌های زیادی از جمله سازمان‌دهی اعضا، برگزاری کارگاه‌های مختلف، اردوهای تفریحی و موارد دیگر را برای همکاری با این اعضا متحمل می‌شود و برنامه‌ریزی‌های زیادی برای همکاری با این اعضا در نظر می‌گیرند تا انگیزه لازم برای جذب و نگهداری اعضا را در این سازمان‌ها فراهم سازند (شهرانی و همکاران، ۱۳۹۱). در ایران تعداد زیادی از افراد در کارهای داوطلبانه مشارکت می‌کنند و این افراد در طیف وسیعی از فعالیت‌های داوطلبانه حضور دارند که به سازمان‌های مختلفی از جمله جمعیت هلال احمر ایران هم مربوط می‌شود. از مزایای فعالیت‌های داوطلبانه می‌توان گفت که افرادی که گرایش به فعالیت‌های داوطلبانه دارند کمتر به سمت گرایش‌های ضداجتماعی و رفتارهای پرخطر روی می‌آورند (Mamsharifi et al., 2019; Musick & Wilson, 2008). همچنین مشارکت در کار داوطلبانه نه تنها با سلامت جسمی و ذهنی، همبستگی اجتماعی و دخالت افراد در جامعه همراه است، بلکه مزایای اقتصادی زیادی هم برای سازمان‌های مرتبط با کارهای داوطلبانه دارد (Anderson et al., 2014). فعالیت‌های داوطلبانه عزت نفس، خودکارآمدی، ارتباطات اجتماعی و بهزیستی افراد را ارتقا می‌دهد که به افراد کمک می‌کند از مشکلات و سختی‌های پیش رو در زندگی دور بمانند (Brown et al., 2012). اعتقاد بر این است که مشارکت داوطلبانه اعتماد بین فردی، عزت نفس (Zamboanga et al., 2009) و همدلی برای دیگران به عنوان یک عامل کاهش دهنده رفتارهای نادرست (Harris & Picchioni, 2013) و احترام به منافع مشترک است که این عوامل در ارتقای سلامت و نشاط اجتماعی نقش مهمی را ایفا می‌کنند، بنابراین این عوامل به نوبه‌ی خود باعث می‌شوند که ما کمتر در رفتارهای ضداجتماعی، پرخطر و کارهای

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۳۷

نادرست و غیرمتعارف دخالت کنیم و از سویی دیگر به احتمال کمتری رفتارهای خود تخریبی انجام دهیم و بهزیستی خود را افزایش دهیم (Whillans et al., 2017).

داوری و همکاران (۱۳۸۹) توضیح می‌دهند که هر داوطلب و هر فردی که فعالیت داوطلبانه و مشارکتی انجام می‌دهد، به تعدادی پیش‌نیاز ذهنی برای شروع این نوع از فعالیت‌ها دارد. این پیش‌نیازها طبق تقسیم‌بندی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

۱. زمان کافی برای مشارکت در اختیار باشد؛
۲. مزایای اجتماعی آن از زیان‌های احتمالی بیشتر باشد؛
۳. افراد از توانایی لازم برای کار روی آن موضوع برخوردار باشند؛
۴. توانایی متقابل برای ارتباط فراهم باشد؛
۵. احساس بیم و خطری برای هیچ‌یک از طرف‌ها وجود نداشته باشد؛
۶. آگاهی افراد نسبت به موضوع بالا باشد؛
۷. جو سیاسی جامعه سالم باشد.

شاید بتوان گفت که فعالیت داوطلبانه عملاً بخشی از نیازهای افراد داوطلب را ارضا می‌کند که در جهت خودیابی و رسیدن به کمال است. در واقع می‌توانیم بگوییم احساسی که از انجام فعالیت داوطلبانه نصیب فرد می‌شود، به نوعی ارضای نیازهای انسان دوستانه اوست (احسانی، ۱۳۹۴).

عوامل مؤثر به حضور افراد در سازمان‌های داوطلبی در دهه‌های مختلف توسط بسیاری دیگر از جامعه‌شناسان و سایر محققین حوزه علوم اجتماعی و روان‌شناسی مورد مطالعه قرار گرفته است. در پژوهش‌های که در این رابطه صورت گرفته، Mamsharifi و همکاران (2019) به این نتیجه رسیدند که داوطلبان می‌گویند زمانی که به دیگران کمک می‌کنند، احساس خوبی به آن‌ها دست می‌دهد. پاداشی که معمولاً داوطلبان می‌گیرند با قدردانی و معمولاً با شناخت و ستایش اجتماعی همراه است و این بازخورد مثبت انگیزه داوطلبان را برای خدمت‌رسانی بهتر و بیشتر افزایش خواهد داد. ساختن جهان به‌عنوان مکانی برای زندگی بهتر، یک ارزش مهم برای بسیاری از مردم است و هر زمان که ما در راستای ارزش‌های مهم زندگی خود پیش می‌رویم، احساس بهتری از خود خواهیم داشت. برخی، کارهای اجتماعی را به‌عنوان یک تعهد مدنی می‌بینند که انجام دادن وظیفه هر کس پاداشی ذاتی به همراه دارد.

شناسایی عواملی که بر مشارکت افراد در فعالیت‌های داوطلبانه تأثیر دارد، گامی مهم در مطالعه این نوع از فعالیت است. راه‌های مختلفی برای شناسایی این عوامل وجود دارد که یکی از آن‌ها می‌تواند استفاده از ابزارهای معتبر باشد (فرخی، ۱۳۹۸؛ شریف‌زاده و همکاران،

۱۳۹۸). سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه پرکاربردترین ابزار برای ارزیابی انگیزه‌های داوطلبانه است. این سیاهه به دلیل پایه نظری و همچنین ویژگی‌های روان‌شناختی خوبی که دارد بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرد (Chacón et al., 2017). در ابتدا، سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در نمونه آمریکایی‌های میان‌سال که به‌طور داوطلبانه فعالیت می‌کردند، تأیید شد و همچنین در نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه آمریکایی با و بدون تجربه داوطلبانه، اعتبار سنجی شد (Clary et al., 1998). کاربرد سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه به‌عنوان ابزاری برای سنجش انگیزه‌های داوطلبانه در چندین سازمان داوطلبی و گروه‌های سنی مختلف تأیید شده است (Kim et al., 2010). علاوه بر این، سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه به زبان‌های آلمانی (Oostlander et al., 2014)، چینی (Wu et al., 2009) و هلندی (Niebuur et al., 2019) ترجمه و تأیید شده است؛ بنابراین پرداختن به بررسی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از آن جهت حائز اهمیت است که در کشور ایران ظرفیت داوطلبی زیادی در سنین مختلف بخصوص جوانان وجود دارد که می‌توان با تقویت روحیه داوطلبی در آن‌ها و همچنین شناساندن مزایای فعالیت‌های داوطلبانه به آن‌ها باعث جذب این افراد به ارگان‌های مربوطه از جمله هلال‌احمر شد. پژوهش‌های پیرامون این حوضه در ایران با کاستی‌های زیادی همراه است، این امر ممکن است دلایل متعددی داشته باشد، اما یکی از دلایل آن که مرتبط‌ترین آن‌ها با پژوهش است، کمبود ابزارهای روا و پایا در رابطه با این موضوع است. از این رو هدف از پژوهش هنجاریابی فرم خارجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در اعضای سازمان جوانان هلال‌احمر ایران بود که توسط Clary و همکاران در سال 1998 ساخته شده است. به همین منظور درباره سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه سه سؤال زیر مطرح است:

- ۱- آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از پایایی^۱ مناسبی برخوردار است؟
- ۲- آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از روایی^۲ خوبی برخوردار است؟
- ۳- آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در نمونه ایرانی داده‌ها با ساختار عاملی سیاهه برازش دارد؟

1. reliability

2. validity

روش

جامعه آماری پژوهش کلیه‌ی اعضا فعال سازمان جوانان جمعیت هلال‌احمر ۳۱ استان در ۱۷۵ شهر ایران در سال ۱۳۹۷ بودند. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود که تعداد ۶۲۰ نفر از داوطلبان عضو سازمان جوانان جمعیت هلال‌احمر ایران برای این تحقیق انتخاب شدند و بعد از رضایت آن‌ها جهت همکاری و شرکت در پژوهش، سیاهه‌ها توسط آن‌ها تکمیل شد. از هر استان ۵ شعبه به صورت تصادفی انتخاب شد و از هر شعبه ۴ نفر (۲ نفر خانم و ۲ نفر آقا) برای پاسخگویی به سیاهه فعالیت‌های داوطلبی انتخاب شدند. از تعداد ۶۲۰ سیاهه ۲۵ سیاهه به علت عدم پاسخگویی کامل از تجزیه و تحلیل آماری خارج شدند.

ابزار پژوهش سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه^۱ بوده است. سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در سال ۱۹۹۸ توسط Clary و همکاران برای ارزیابی فعالیت‌های داوطلبانه ساخته شد که شامل ۳۰ سؤال در مقیاس لیکرت است. امتیاز هر سؤال در این مقیاس از (۱) غیردقیق و بی‌اهمیت تا (۷) بسیار دقیق و با اهمیت نمره‌گذاری شده است. این پرسشنامه دارای ۶ خرده مقیاس، ۱- انگیزه‌های محافظتی^۲ (راهی برای حمایت از خود در برابر مشکلات زندگی)، ۲- ارزش‌ها^۳ (راهی برای بیان ارزش‌های بشردوستانه)، ۳- شغل^۴ (راهی برای بهبود چشم‌انداز حرفه‌ای)، ۴- اجتماع^۵ (راهی برای توسعه و تقویت روابط اجتماعی)، ۵- درک کردن^۶ (راهی برای کسب دانش، مهارت‌ها و توانایی‌ها) و ۶- ارتقا^۷ (راهی برای کمک به رشد و توسعه خود).^۸ سؤالات ۹، ۷، ۱۱، ۲۰ و ۲۴ مربوط به خرده مقیاس اول، سؤالات ۳، ۸، ۱۶، ۱۹ و ۲۲ مربوط به خرده مقیاس دوم، سؤالات ۱، ۱۰، ۱۵، ۲۱ و ۲۸ مربوط به خرده مقیاس سوم، سؤالات ۲، ۴، ۶، ۱۷ و ۲۳ مربوط به خرده مقیاس چهارم، سؤالات ۱۲، ۱۴، ۱۸، ۲۵، ۲۵ و ۳۰ مربوط به خرده مقیاس پنجم و سؤالات ۵، ۱۳، ۲۶، ۲۷ و ۲۹ مربوط به خرده مقیاس ششم است. در مطالعات (2010) Philips and Philips، (2011) Polonsky and Vociono، Wu،

-
1. Voluntary functions inventory (VFI)
 2. protective motives
 3. values
 4. career
 5. social
 6. understanding
 7. enhancement
 8. ego

Wing and (2009)، White and Greenslade (2005)، Torgdon (2005)، آلفای کرونباخ کل برای سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۵، ۰/۹۲، ۰/۸۹ و ۰/۸۵ به دست آمد.

این سیاهه برای اولین بار در ایران به کار گرفته شد. ابتدا متن اصلی توسط پژوهشگران ترجمه گردید. در مرحله بعدی چهار نفر از متخصصان برجسته روان‌شناسی و زبان انگلیسی بر روی ترجمه نهایی توافق کردند. در نهایت روایی صوری و محتوایی آن تأیید شد. قبل از اجرای اصلی، سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه بین اعضای هلال احمر استان تهران توضیح شد تا وضوح و شفافیت گویه‌ها و قابلیت فهم دستورالعمل‌ها کنترل شود.

یافته‌ها

نمونه این پژوهش ۵۹۵ نفر از اعضای جمعیت هلال احمر ایران بودند که ویژگی‌های جمعیت شناختی آن‌ها در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی گروه نمونه

جنسیت	فراوانی	فراوانی درصدی	سن	فراوانی	فراوانی درصدی
مرد	۲۹۰	۴۸/۷	۱۹-۱۴	۷۹	۱۳/۲۷
زن	۲۹۸	۵۰/۱	۲۵-۲۰	۳۳۴	۵۶/۱۳
			۳۱-۲۶	۱۶۷	۲۸/۰۶
سطح تحصیلات	فراوانی	فراوانی درصدی	تعداد سال عضویت در هلال احمر	فراوانی	فراوانی درصدی
زیر دیپلم	۳۱	۵/۲	۲-۱	۱۰۰	۱۶/۸
دیپلم	۱۳۸	۲۳/۳	۴-۳	۱۸۹	۳۱/۷
کاردانی	۱۱۳	۱۹/۱	۶-۵	۱۲۲	۲۰/۵
کارشناسی	۲۸۵	۴۸/۱	۸-۷	۸۷	۱۴/۶
کارشناسی ارشد	۲۵	۴/۲	۹ به بالا	۹۵	۱۵/۹

لازم به توضیح است که تعدادی از شرکت کنندگان سؤالات مربوط به ویژگی‌های جمعیت شناختی را پاسخ نداده بودند. این تعداد بدین شرح است: جنسیت ۷ نفر (۱/۲ درصد)، سن ۱۵ نفر (۲/۵۴ درصد)، سطح تحصیلات ۳ نفر (۰/۱ درصد) و تعداد سال عضویت در هلال احمر ۲ نفر (۰/۵ درصد).

حال به بررسی سؤال‌های مطرح شده در پژوهش می‌پردازیم.

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۴۱

۱) آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از پایایی مناسبی برخوردار است؟
در جدول ۲ تعداد سؤال‌ها، ضریب آلفای کرونباخ و اعتبار مرکب قبل و بعد از حذف سؤال خرده مقیاس‌ها و نمره کل سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه هر یک از مؤلفه‌های سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ارائه شده است.

جدول ۲. ضرایب آلفای کرونباخ و اعتبار مرکب قبل و بعد از حذف سؤال خرده مقیاس‌ها و نمره کل سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه

خرده مقیاس‌ها	تعداد سؤال	آلفای کرونباخ	آلفای کرونباخ بعد از حذف سؤال	اعتبار مرکب یا p دلوین-گلدشتاین	اعتبار مرکب بعد از حذف سؤال
انگیزه محافظتی	۵	۰/۷۳	---	۰/۸۲	---
ارزش‌ها	۵	۰/۵۷	۰/۶۱	۰/۷۶	۰/۷۸
شغل	۵	۰/۷۴	---	۰/۸۲	---
اجتماع	۵	۰/۷۶	---	۰/۸۴	---
درک کردن	۵	۰/۷۹	---	۰/۸۵	---
ارتقاء	۵	۰/۷۳	---	۰/۸۵	---
سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه	۳۰	۰/۹۲	---	۰/۸۷	۰/۸۸

۱) اعتبار هر یک از خرده مقیاس‌ها و کل سیاهه به صورت جداگانه با فرمول آلفای کرونباخ محاسبه شد. نتایج محاسبه آلفای کرونباخ برای هر خرده مقیاس نشان داد که اعتبار خرده مقیاس‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: انگیزه محافظتی با ۵ سؤال برابر با ۰/۷۳؛ ارزش‌ها با ۵ سؤال برابر با ۰/۵۷؛ شغل با ۵ سؤال برابر با ۰/۷۴؛ درک کردن با ۵ سؤال برابر با ۰/۷۹ و ارتقاء با ۵ سؤال برابر با ۰/۷۳ بود.

بعد از حذف هر سؤال میزان اعتبار مجدداً با فرمول آلفای کرونباخ محاسبه شد. نتایج نشان داد که در خرده مقیاس ارزش‌ها با حذف سؤال ۳ اعتبار خرده مقیاس به ۰/۶۱ افزایش یافت؛ اما در خرده مقیاس‌های دیگر حذف هیچ‌یک از سؤال‌ها منجر به افزایش اعتبار خرده مقیاس نشد. با توجه به اینکه آلفای کرونباخ شاخصی برای بررسی سازگاری درونی بین متغیرهای مشاهده‌پذیر در مدل است و از نظر میزان اعتبار پرسشنامه در روش آلفای کرونباخ داشتن ضریب آلفای کمتر از ۰/۶ عموماً ضعیف و اعتبار با حداقل ۰/۷ قابل قبول و ۰/۸ و بالاتر اعتبار خوب است (پورگنابی و صفری شالی، ۱۳۹۵). نتایج محاسبات آلفای کرونباخ

نشان داد که خرده مقیاس‌های انگیزه محافظتی، شغل، اجتماع، درک کردن و ارتقاء اعتبار قابل قبولی دارند و خرده مقیاس ارزش‌ها بعد از حذف سؤال ۳ که تجانس کمتری با بقیه سؤالات داشت اعتبار خرده مقیاس‌ها بهتر می‌شود. ضریب آلفای کرونباخ کل سیاهه برابر با ۰/۹۲ بود که طبق معیار کوهن اعتبار خوبی است.

۲) شاخص اعتبار مرکب یا p دلوین - گلدشتاین توسط ورتس و همکاران (1974) به وجود آمد (پورگتایی و صفری شالی، ۱۳۹۵). این شاخص نسبت به آلفای کرونباخ برتری بیشتری دارد. چون شاخص آلفای کرونباخ بر این فرض است که متغیرهای مشاهده‌پذیر هر مدل وزن یکسانی دارند ولی در شاخص اعتبار مرکب این فرض وجود ندارد. معیار قابل قبول برای این شاخص برای تعیین همسانی درونی مدل اندازه‌گیری ۰/۷۰ به بالا است. در پژوهش اعتبار مرکب خرده مقیاس‌های انگیزه محافظتی، ارزش‌ها، شغل، اجتماع، درک کردن و ارتقاء به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۵، ۰/۸۴، ۰/۸۲، ۰/۷۶ و ۰/۸۲ بود که اعتبار مناسبی را نشان می‌دهند. همچنین اعتبار مرکب همه خرده مقیاس‌ها و کل سیاهه بیشتر از اعتبار با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بود؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اعتبار مدل اندازه‌گیری بر اساس معیار اعتبار مرکب یا p دلوین - گلدشتاین قابل قبول است.

۲) آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از روایی خوبی برخوردار است؟

برای تعیین روایی مدل اندازه‌گیری از دو روش روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شد. منظور از شاخص روایی همگرا سنجش میزان تبیین متغیر پنهان توسط متغیرهای مشاهده‌پذیر آن است. معیار متوسط واریانس استخراج شده AVE توسط Fornell and Larcker (1981) به عنوان شاخص روایی همگرا پیشنهاد شده است. این شاخص همبستگی یک سازه با شاخص‌های نشان‌دهنده خود را نشان می‌دهد. معیار قابل قبول برای این شاخص ۰/۵ است؛ یعنی متغیر پنهان حداقل ۵۰ درصد واریانس مشاهده‌پذیرهای خود را تبیین می‌کند. نتایج بررسی روایی همگرا در جدول ذیل گزارش شده است:

جدول ۳. معیار AVE برای مدل ۶ عاملی

متغیر پنهان	AVE
عامل محافظتی	۰/۴۸
ارزش	۰/۴۷
شغل	۰/۴۹
اجتماعی	۰/۵۲

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سه‌رایی و همکاران | ۴۳

متغیر پنهان	AVE
درک کردن	۰/۵۴
ارتقاء	۰/۴۹

طبق نتایج جدول ۳ معیار متوسط واریانس استخراج شده AVE برای خرده مقیاس‌های اجتماعی و درک کردن بیش از ۰/۵ که نشان می‌دهد متغیر پنهان بیش از ۵۰ درصد واریانس مشاهده‌پذیرهای خود را تبیین می‌کند و معیار متوسط واریانس استخراج شده AVE برای خرده مقیاس‌های عامل محافظتی برابر با ۰/۴۸، برای خرده مقیاس ارزش برابر با ۰/۴۷، برای خرده مقیاس شغل برابر با ۰/۴۹ و برای خرده ارتقاء برابر با ۰/۴۹ بود. همچنین روایی واگرایی مقیاس‌ها در مدل ۶ عاملی با استفاده از معیار فورنل و لارکر بررسی شد که نتایج آن در جدول ۴ گزارش شده است:

جدول ۴. معیار فورنل و لارکر برای مدل ۶ عاملی

ارتقا	عامل محافظتی	ارزش	شغل	اجتماعی	درک
ارتقا	۰/۷				
محافظتی	۰/۶۶۸۲	۰/۶۹			
ارزش	۰/۶۰۷۳	۰/۵۷۹۸	۰/۶۸		
شغل	۰/۶۸۱۹	۰/۶۳۷۱	۰/۶۰۶	۰/۷	
اجتماعی	۰/۵۱۳۸	۰/۵۰۴۷	۰/۵۳۵۲	۰/۷۱	
درک	۰/۶۷۷۳	۰/۶۴۹۷	۰/۶۶۴	۰/۵۲۵۷	۰/۷۳

در جدول ۴ جذر شاخص AVE در قطر جدول گزارش شده است و ضرایب همبستگی هر جفت متغیرهای پنهان در پایین قطر هر دو جدول گزارش شده است. اگر جذر شاخص AVE هر متغیر پنهان بزرگ‌تر از همبستگی بین متغیرهای پنهان در مدل باشد، دلیلی برای روایی واگرایی آن مدل اندازه‌گیری است (Fornell & Larcker, 1981). نتایج جدول ۴ حاکی از بزرگ‌تر بودن شاخص‌های قرار گرفته در قطر اصلی نسبت به اعداد قرار گرفته در آن ستون و ردیف است و حاکی از روایی واگرایی بالای خرده مقیاس‌ها در مدل ۶ عاملی است.

۳) آیا سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در نمونه ایرانی داده‌ها با ساختار عاملی سیاهه برازش دارد؟ از روش حداقل مجذورات بی‌وزن (ULS) برای برآورد مدل استفاده شد. نتایج به‌دست آمده از ۵۹۵ نفر گروه نمونه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار

لیزرل بررسی شد که نتایج آن در شکل ۱ و ۲ و جدول ۵ و ۶ ارائه شده است. ابتدا مدل اولیه بررسی شد در بررسی مدل ۶ عاملی اولیه سؤال ۳ به علت اینکه منجر به کاهش اعتبار خرده مقیاس ارزش می شد حذف شد. سپس مدل اولیه با اضافه کردن دو مسیر کوواریانس بین سؤال های ۲۱ و ۱۵، ۲۴ و ۲۰ اصلاح شد. شاخص های برازشی که برای هر دو مدل ۶ عاملی اولیه و مدل ۶ عاملی اصلاح شده در جدول ۴ گزارش شده است عبارت اند از کای اسکویر (χ^2)، نسبت شاخص کای اسکویر بر درجه آزادی χ^2/df ، شاخص برازش اصلاح شده AGFI، شاخص نیکویی برازش GFI، شاخص برازش فزاینده IFI، شاخص برازش هنجار شده NFI، شاخص برازش نسبی CFI و ریشه میانگین استاندارد شده مجذور باقیمانده ها RMSEA. پژوهشگران شاخص GFI، AGFI، IFI، NFI، CFI بزرگ تر از ۰/۹، شاخص χ^2/df کمتر از ۵ و شاخص RMSEA کمتر از ۰/۰۸ (Browne & Cudeck, 1993) را نشانه برازش مدل می دانند.

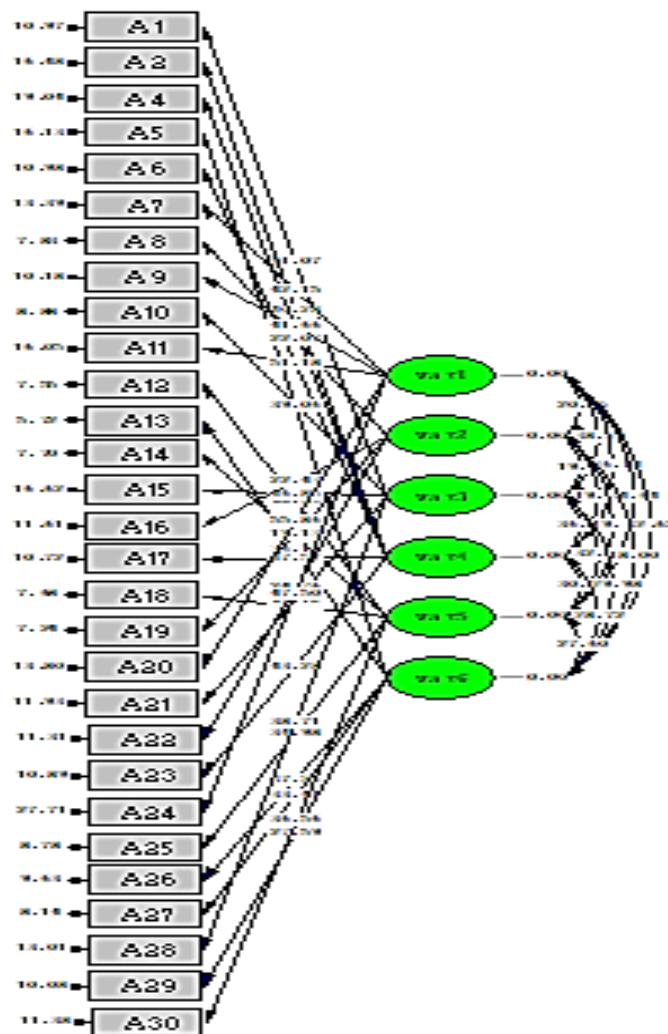
جدول ۵. شاخص های برازش تحلیل عاملی سیاهه فعالیت های داوطلبانه

حد مجاز	مدل دوم (اصلاح شده)		نام شاخص
	مقدار	مقدار	
کمتر از ۵	۳/۶	۴	$\frac{\chi^2}{df}$
کمتر ۰/۰۸	۰/۰۶۸	۰/۰۷۴	RMSEA ^۱
بالاتر از ۰/۹	۰/۹۸	۰/۹۸	GFI ^۲
بالاتر از ۰/۹	۰/۹۸	۰/۹۷	AGFI ^۳
بالاتر از ۰/۹	۱	۱	CFI ^۴
بالاتر از ۰/۹	۱	۱	NFI ^۵
بالاتر از ۰/۹	۱	۱	NNFI ^۶
بالاتر از ۰/۹	۱	۱	IFI
کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۶۱	۰/۰۶۴	RMR

1. Root Mean square error approximation
2. Goodness of fit index
3. Adjusted goodness of fit index
4. Comparative fit index
5. Normed fit index
6. Non normed fit index

به‌طور کلی در معادلات ساختاری هر یک از شاخص‌های به دست آمده به تنهایی دلیل برازندگی یا عدم برازندگی مدل نیستند و این شاخص‌ها باید در کنار هم تفسیر شوند. مقدارهای به دست آمده برای این شاخص‌ها نشان می‌دهد که در مدل دوم (مدل دوم مدل اصلاح شده به وسیله اضافه کردن مسیر کوواریانس بین سؤال‌های ۲۰ و ۲۴ در خرده مقیاس عامل محافظتی و کوواریانس بین سؤال‌های ۱۵ و ۲۱ از خرده مقیاس شغل است) برازش مدل بهتر از مدل اولیه است. نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که همه شاخص‌های برازش در مدل دوم در سطح مطلوب هستند. با توجه به این که مقادیر RMSEA کوچک‌تر از ۰/۰۵ حاکی از برازش قابل قبول، بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ نشان‌دهنده برازش تقریباً خوب، بین ۰/۰۸ تا ۱ نشان‌دهنده برازش متوسط و بالاتر از ۱ حاکی از برازش ضعیف است. در اینجا این شاخص برابر ۰/۰۶۸ است که از ۰/۰۸ کوچک‌تر است در نتیجه این شاخص در حد مطلوب قرار دارد. مقدار کای اسکویر مدل برابر ۱۳۳۱ است که در سطح $P < 0/01$ معنادار است. این آماره متأثر از حجم نمونه است به همین علت اغلب نسبت این آماره بر درجه آزادی را به‌عنوان شاخص برازش در نظر می‌گیرند. این آماره در مدل اصلاح شده برابر ۳ است که نشان‌دهنده برازش خوب مدل است. شاخص‌های دیگری که در جدول فوق گزارش شدند از ۰/۹ بزرگ‌تر هستند و نشان‌دهنده حد مطلوب این شاخص‌ها است.

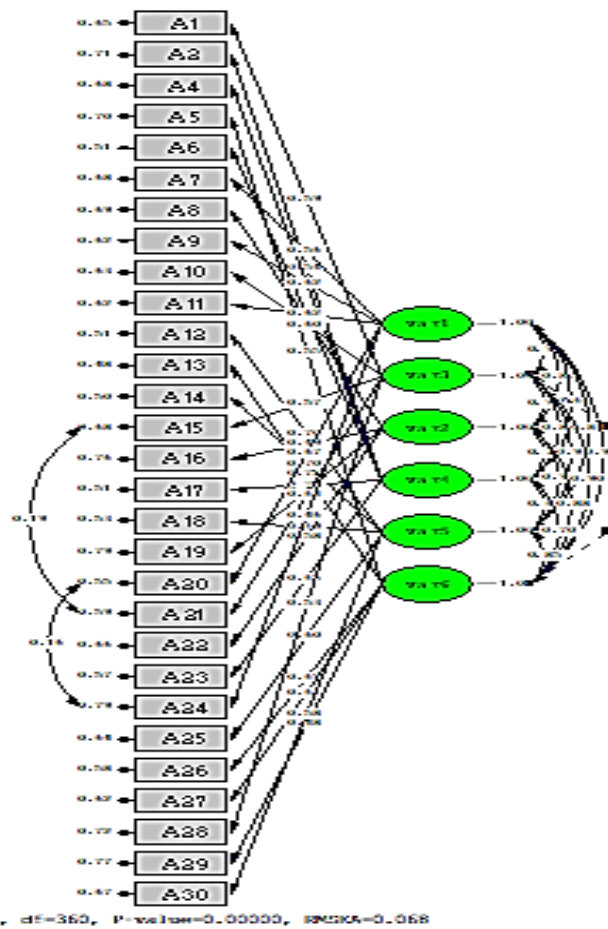
شکل ۱. مدل ۶ عاملی اولیه

در شکل ۱ مدل ۶ عاملی اولیه سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه نمایش داده شده است.

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۴۷

شکل ۲. مدل ۶ عاملی اصلاح‌شده به وسیله دو مسیر کوواریانس

در شکل ۲ مدل ۶ عاملی اصلاح‌شده به وسیله دو مسیر کوواریانس نمایش داده شده است.

جدول ۶. بارهای عاملی، نمرات t و مجذور همبستگی چندگانه هر گویه در مدل ۶ عاملی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه

ردیف	گویه	بار عاملی	انحراف استاندارد	t	R2
۱	فعالیت‌های داوطلبانه به من کمک می‌کند تا در کاری که شروع می‌کنم، پیشرفت کنم.	۰/۵۹	۰/۰۱	۳۹**	۰/۳۵
۲	دوستانم فعالیت‌های داوطلبانه دارند.	۰/۵۴	۰/۰۱	۴۰**	۰/۲۹

ردیف	گویه	بار عاملی	انحراف استاندارد	t	R2
۴	نزدیکانم از من می‌خواهند که در فعالیت‌های داوطلبانه مشارکت داشته باشم.	۰/۵۶	۰/۰۱۷	**۴۴	۰/۳۲
۵	با مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه حس «مهم بودن» به من دست می‌دهد.	۰/۵۵	۰/۰۱۸	**۳۶	۰/۳
۶	آشنایانم در ارائه خدمات اجتماعی موردعلاقه مشارکت می‌کنند.	۰/۷	۰/۰۱۷	**۴۷	۰/۴۹
۷	فعالیت‌های داوطلبانه در فراموش کردن احساسات بد، به من کمک می‌کند.	۰/۵۶	۰/۰۱۵	**۴۱	۰/۳۲
۸	به گروهی که خدمت داوطلبانه می‌کنم صادقانه بها می‌دهم.	۰/۵۶	۰/۰۲	**۲۲	۰/۳۱
۹	با مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه کمتر احساس تنهایی می‌کنم.	۰/۶۲	۰/۰۱۵	**۴۱	۰/۳۸
۱۰	با انجام فعالیت‌های داوطلبانه می‌توانم روابط جدیدی برقرار کنم که ممکن است در کار و حرفه‌ام به من کمک کنند.	۰/۶	۰/۰۱۵	**۳۷	۰/۳۷
۱۱	انجام فعالیت‌های داوطلبانه مرا از این احساس گناه که خوشبخت‌تر از بقیه هستم، رهایی می‌بخشد.	۰/۶۲	۰/۱۶/۰	**۴۹	۰/۳۸
۱۲	با انجام فعالیت‌های داوطلبانه می‌توانم در مورد دلیل کارها و فعالیت‌هایی که به انجام می‌رسانم بیشتر یاد بگیرم.	۰/۷	۰/۰۱۷	**۴۰	۰/۴۹
۱۳	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه، عزت‌نفسم را بالا می‌برد.	۰/۷۲	۰/۰۱۷	**۳۵	۰/۵۲
۱۴	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه نگاه جدیدی در امور مختلف به من می‌بخشد.	۰/۷	۰/۰۱۷	**۴۰	۰/۵
۱۵	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه شرایطی را فراهم می‌سازد که فرصت‌های شغلی مختلف را کشف کنم.	۰/۵۷	۰/۰۱۸	**۴۰	۰/۳۲
۱۶	با مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه نسبت به نیازمندان احساس دل‌رحمی می‌کنم.	۰/۴۹	۰/۰۲۱	**۲۲	۰/۲۴
۱۷	نزدیکانم به مشارکت در انجام خدمات اجتماعی بسیار بها می‌دهند.	۰/۷	۰/۰۱۷	**۴۷	۰/۴۹
۱۸	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه فرصت یادگیری مستقیم و کسب تجربه را به من می‌دهد.	۰/۶۹	۰/۰۱۷	**۳۹	۰/۴۷
۱۹	احساس می‌کنم کمک به دیگران کار مهمی است.	۰/۴۶	۰/۰۱۸	**۱۹	۰/۲۱
۲۰	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه به رفع مشکلات شخصی‌ام کمک می‌کند.	۰/۶۷	۰/۰۱۸	**۴۹	۰/۴۵
۲۱	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه به من کمک می‌کند که در شغل و حرفه‌ای که انتخاب کرده‌ام موفق باشم.	۰/۶۴	۰/۰۱۹	**۴۱	۰/۴۱
۲۲	با انجام فعالیت‌های داوطلبانه می‌توانم کاری را به دلیل مشخصی انجام دهم که آن دلیل مشخص از نظر من بسیار حائز اهمیت است.	۰/۵۸	۰/۰۲۶	**۲۴	۰/۳۴

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۴۹

ردیف	گویه	بار عاملی	انحراف استاندارد	t	R2
۲۳	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه از نظر نزدیکانم اقدامی مهم محسوب می‌شود.	۰/۶۸	۰/۰۱۷	**۴۳	۰/۴۳
۲۴	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه روش خوبی برای گریز از مشکلات شخصی است.	۰/۴۶	۰/۰۱۷	**۴۱	۰/۲۱
۲۵	با انجام فعالیت‌های داوطلبانه می‌توانم یاد بگیرم چگونه با اقشار مختلف رفتار کنم.	۰/۶	۰/۰۱۶	**۳۴	۰/۳۶
۲۶	با مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه حس "مقبول واقع شدن" به من دست می‌دهد.	۰/۶۵	۰/۰۱۸	**۳۷	۰/۴۲
۲۷	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه باعث می‌شود حس بهتری در مورد خودم داشته باشم.	۰/۶۱	۰/۰۱۷	**۳۳	۰/۳۸
۲۸	تجربه‌ی مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه سابقه فعالیت (رزومه‌ی) من را پربارتر خواهد کرد.	۰/۵۳	۰/۰۱۵	**۳۷	۰/۲۸
۲۹	مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه راهی برای پیدا کردن دوستان جدید است.	۰/۴۸	۰/۰۱۵	**۲۷	۰/۲۳
۳۰	با انجام فعالیت‌های داوطلبانه می‌توانم نقاط قوت خود را کشف کنم.	۰/۵۸	۰/۰۱۶	**۳۶	۰/۳۳

* نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۵

** نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱

در مدل آزمون شده بالا، مسیرهای بین متغیرها همان بارهای عاملی هستند، طبق جدول ۶ همه بارهای عاملی در سطح $P < 0.01$ معنادار هستند. مجذور همبستگی چندگانه برای سؤال‌ها نشان می‌دهد که چه مقدار از واریانس متغیرهای آشکار توسط مدل تبیین می‌شود. بزرگ بودن ضرایب همبستگی چندگانه سؤال‌ها حاکی از این است که این سؤال‌ها اعتبار مطلوبی دارند. کمترین ضریب همبستگی چندگانه مربوط به سؤال‌های ۱۹ و ۲۴ است؛ و بیشترین ضریب همبستگی چندگانه مربوط به سؤال‌های ۱۳ و ۱۴ است.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که قبلاً اشاره شد فعالیت‌های داوطلبانه دارای خصوصیات و ویژگی‌های مفیدی برای یک جامعه است که می‌تواند روابط خصوصاً روابط بین فردی را ارتقا دهد و راهبردها و نگرش‌های انسان دوستانه‌ای را به افراد مشارکت‌کننده در این فعالیت‌ها نشان دهد. لذا به‌منظور اندازه‌گیری میزان نگرش افراد به فعالیت‌های داوطلبانه در پژوهش حاضر بررسی

اعتبار و روایی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه مورد مطالعه قرار گرفت. بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه ۳۰ سؤالی فعالیت‌های داوطلبانه نشان داد که ثبات درونی مقیاس آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های انگیزه محافظتی ۰/۷۳، ارزش‌ها ۰/۵۷، شغلی ۰/۷۴، اجتماعی ۰/۷۶، درک کردن ۰/۷۹ و ارتقاء ۰/۷۳ بود. برای مؤلفه ارزش‌ها پس از حذف سؤال ۳، آلفای کرونباخ به ۰/۶۱ رسید. آلفای کرونباخ برای کل سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه نیز ۰/۹۲ به دست آمد. ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و هر یک مؤلفه‌های سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه بین ۰/۶۱ و ۰/۹۲ به دست آمد که نشان داد سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه از پایایی قابل قبولی برخوردار است. این نتایج با پژوهش‌های Niebuur و همکاران (2019)، Wu and Philips and Philips (2010)، Vociono and Polonsky (2011)، Wing (2009)، Greenslade and White (2005)، Torgdon (2005) همخوان بود که آلفای کرونباخ کل برای سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه در تحقیقات آن‌ها به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۵، ۰/۹۲، ۰/۸۹ و ۰/۸۵ به دست آمده بود.

برای بررسی روایی مدل اندازه‌گیری از دو روش روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شد. نتایج بررسی روایی همگرا نشان داد که معیار متوسط واریانس استخراج شده AVE برای خرده مقیاس‌های اجتماعی و درک کردن بیش از ۰/۵ بود. متغیر پنهان بیش از ۵۰ درصد واریانس مشاهده‌پذیرهای خود را تبیین می‌کند و معیار متوسط واریانس استخراج شده AVE برای خرده مقیاس‌های عامل محافظتی برابر با ۰/۴۸، برای خرده مقیاس ارزش برابر با ۰/۴۷، برای خرده مقیاس شغل برابر با ۰/۴۹ و برای خرده ارتقاء برابر با ۰/۴۹ بود. همچنین روایی واگرایی مقیاس‌ها در مدل شش عاملی با استفاده از معیار Fornell and Larcker (1981) بررسی شد که نتایج حاکی از بزرگ‌تر بودن شاخص‌های قرار گرفته در قطر اصلی نسبت به اعداد قرار گرفته در آن ستون و ردیف است و حاکی از روایی واگرایی بالای خرده مقیاس‌ها در مدل شش عاملی بود.

از سویی دیگر نتایج به دست آمده از گروه نمونه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد. در بررسی مدل شش عاملی اولیه سؤال ۳ به علت اینکه منجر به کاهش اعتبار خرده مقیاس ارزش می‌شد، حذف شد. سپس مدل اولیه با اضافه کردن دو مسیر کوواریانس بین سؤال‌های ۲۱ و ۱۵، ۲۴ و ۲۰ اصلاح شد. شاخص‌های برازشی نسبت شاخص کای اسکویئر بر درجه آزادی (x2/df) ۳/۶، شاخص برازش اصلاح شده (AGFI) ۰/۹۸، شاخص

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۵۱

نیکویی برازش (GFI) ۰/۹۸، شاخص برازش فزاینده (IFI) ۱، شاخص برازش هنجار شده (NFI) ۱، شاخص برازش نسبی (CFI) ۱ و ریشه میانگین استاندارد شده مجذور باقیمانده‌ها (RMSEA) ۰/۰۶۸، برای هر دو مدل شش عاملی اولیه و مدل شش عاملی اصلاح شده به دست آمد که نشان از برازش کافی مدل شش عاملی با حذف سؤال ۳ می‌دهد.

با توجه به یافته‌های این پژوهش، سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه واجد کیفیت‌های مطلوب روان‌سنجی است و برای ارزیابی نگرش افراد به فعالیت‌های داوطلبانه در ایران سیاهه مناسبی است. این سیاهه کوتاه و درعین حال واجد ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب به‌خوبی می‌تواند نگرش افراد و بخصوص اعضای جمعیت هلال‌احمر ایران را در مورد فعالیت‌های داوطلبانه ارزیابی نماید. به‌طور خلاصه، در این پژوهش نشان داده شد که نسخه ترجمه شده و اقتباس شده ایرانی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه، متشکل از ۶ مقیاس و ۲۹ گویه، یک ابزار معتبر برای ارزیابی انگیزه‌های داوطلبانه در بین جوانان ایرانی بین ۱۸ تا ۲۹ سال است که در حال حاضر در فعالیت‌های داوطلبانه شرکت می‌کنند.

با وجود برازش کافی و ویژگی‌های روان‌سنجی قابل قبول این ابزار با محدودیت‌هایی به‌ویژه در زمینه بررسی روایی آن همراه است. به همین سبب انجام پژوهش‌های دیگری در رابطه با اعتباریابی و تأیید یافته‌های این پژوهش به دلیل نبود پژوهش مشابه در ایران ضروری است. همچنین کاربرد این ابزار در سطح گسترده، نیازمند به کار گرفتن از آن در سطح‌های وسیع و بافت‌های مختلف اجتماعی و سازمان‌های دیگری است که خدمات داوطلبانه ارائه می‌دهند. با وجود این، در مجموع، سهولت استفاده، کوتاه بودن و بررسی شش عامل مهم از فعالیت‌های داوطلبانه از نقاط قوت در بکار گرفتن این سیاهه است، به‌علاوه که مسئله جذب و نگه‌داری اعضا داوطلب در سازمان‌هایی که نیروی داوطلبی نیاز دارند مسئله مهمی است و ابزارهای بررسی و اندازه‌گیری آن در ایران محدود است و به این متغیر در تحقیقات داخلی کمتر توجه شده است. همچنین از آنجایی که این سیاهه نتایجی در خصوص نگرش اعضا داوطلب به فعالیت‌های داوطلبانه می‌دهد، سبب افزایش خودآگاهی این اعضا و درک مسئولین نسبت به این موضوع انسان دوستانه و باارزش شده و در اتخاذ رویکردهای مناسب مدیریت جذب و نگه‌داری اعضا تأثیر بسزایی دارد و ابزار مهمی بشمار می‌آید؛ بنابراین به پژوهشگران علاقه‌مند به این حوزه استفاده از ابزار موردبررسی پیشنهاد

می‌شود. این سیاهه می‌تواند در موقعیت‌های مختلف و با رده‌های سنی گوناگون مورد استفاده قرار گیرد و زمینه پژوهش‌های گسترده در قلمرو روان‌شناسی را موجب شود.

تشکر و قدردانی

این پژوهش برگرفته از طرح پژوهشی مصوب معاونت محترم پژوهشی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی است. بدین وسیله پژوهشگران از تمامی مسئولین دانشگاه علامه طباطبائی و جمعیت هلال‌احمر ایران و همچنین اعضا سازمان جوانان جمعیت هلال‌احمر کل استان‌های ایران که در انجام این پژوهش مشارکت داشتند، سپاسگزاری می‌نمایند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

منابع

- احسانی، افسانه. (۱۳۹۴). *اکوتوریسم راهی برای گردشگری پایدار*، چاپ اول. تهران: مهکامه. پورگتایی، حبیب و صفری شالی، رضا. (۱۳۹۵). *راهنمای جامع کاربرد Sps در تحقیقات* پیمایشی. تهران: لویه، متفکران.
- داوری، کوروش، شجاعی مقدم، امیررضا و رضوی مطلق، زهرا سادات. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین روش‌های جلب مشارکت با انجام فعالیت‌های داوطلبانه در بین داوطلبان جمعیت هلال‌احمر استان کهگیلویه و بویراحمد در سال ۱۳۸۹. *فصلنامه علمی پژوهشی امداد و نجات*، ۲(۴)، ۴۶-۵۱.
- دهخدا، علی‌اکبر. (۱۳۷۷). *لغت‌نامه*. تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- ساعتچیان، وحید، قنبرپورنصرتی، امیر، پورسلطانی زرنندی، حسین و هادوی، سیده فریده. (۱۳۹۰). مقایسه انگیزش و تعهد داوطلبان در نهمین و دهمین دوره المپیاد ورزشی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی ایران. *فصلنامه تحقیقات علوم ورزشی*، ۱(۴)، ۱۷-۲۹.
- شریف‌زاده، علی، اسکندری، حسین، برجعلی، احمد و سهرابی، فرامرز. (۱۳۹۸). ساختار عاملی مقیاس ویژگی‌های روان‌شناختی در جذب معلمان ابتدایی. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۰(۳۷)، ۳۶-۱۷.

ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه فعالیت‌های داوطلبانه ... | سهرابی و همکاران | ۵۳

شهرانی، فرزاد، فروغی، محمد، مرتضوی، سید احمد و اسدیان، غلامرضا. (۱۳۹۱). بررسی علل ریزش و کاهش داوطلبان جمعیت هلال‌احمر استان چهارمحال و بختیاری و ارائه راهکار مناسب جهت ماندگاری اعضا. *فصلنامه علمی امداد و نجات*، ۴(۳)، ۴۷-۵۸.

فرخی، نورعلی. (۱۳۹۸). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه‌ی سرسختی تحصیلی بر اساس نظریه‌ی سؤال و پاسخ. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۰(۳۷)، ۵۷-۷۰.

مام شریفی، پیمان. (۱۳۹۷). پیش‌بینی آمادگی اعتیاد بر اساس فعالیت‌های داوطلبانه، الگوی ارتباطی خانواده، راهبردهای مقابله‌ای و ویژگی‌های جمعیت شناختی در جوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، روان‌شناسی عمومی دانشگاه علامه طباطبائی.

References

- Anderson, N. D., Damianakis, T., Kröger, E., Wagner, L. M., Dawson, D. R., Binns, M. A., Bernstein, S., Caspi, E., Cook, S. L., Team, T. B. (2014). The Benefits Associated With Volunteering Among Seniors: A Critical Review and Recommendations for Future Research. *Psychological Bulletin*, 140, 1505–1533.
- Chacón, F., Gutiérrez, G., Sauto, V., Vecina, M. L., & Pérez, A. (2017). Volunteer Functions Inventory: A systematic review. *Psicothema*, 29, 306–316.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J. & Meine, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1516-1530.
- Brown, K. M., Hoyer, R. & Nicholson, M. (2012). Self-Esteem, Self-Efficacy, and Social Connectedness as Mediators of the Relationship between Volunteering and Well-Being. *Journal of Social Service Research*, 38(4), 468-483.
- Browne, M.W. & Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In Bollen, K.A. & Long, J.S. [Eds.] *Testing structural equation models*. Newbury Park, CA: Sage, 136–162.
- Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). Evaluation structural equation models with unobservable variable and measurement error. *Journal of marketing research*, 39-50.
- Greenslade and White, K. M. (2005). The prediction of above-average participation in volunteerism: A test of the theory of planned behavior and the volunteers function inventory in older Australian adults. *The Journal of Social Psychology*, 145(2), 155-172.
- Harris, S. T. & Picchioni, M. M. (2013). A review of the role of empathy in violence risk in mental disorders. *Aggression and Violent Behavior*, 18(2), 335-342.
- Kim, M., Zhang, J. J., & Connaughton, D. (2010). Modification of the Volunteer Functions Inventory for application in youth sports. *Sport Management Review*, 13, 25–38.
- Mamsharifi, P., Sohrabi, F. & Borjali, A. (2019). Predicting of Addiction Potential based on Voluntary Functions, Family Communication Pattern, Coping Strategies and Demographic Features in Youth. 13th annual international addiction science congress, poster presentation. Tehran, Iran.
- Musick, M. A. & Wilson, J. (2008). *Volunteers: A Social Profile*. Indiana University Press.

- Niebuur, J., Liefbroer, A. C., Steverink, N., & Smidt, N. (2019). Translation and Validation of the Volunteer Functions Inventory (VFI) among the General Dutch Older Population. *International journal of environmental research and public health*, 16(17), 3106.
- Oostlander, J., Guentert, S.T., Van Schie, S. & Wehner, T. (2014). Volunteer Functions Inventory (VFI): Psychometric properties of the German adaptation and construct validation. *Diagnostica*, 60, 73-85.
- Pauline, G. (2011). "Volunteer satisfaction and intent to remain: an analysis of contributing factors among professional golf event volunteers", *International Journal of Event Management Research*, 6(1), 10-32.
- PhilipsandPhilips, M. H. (2010). Volunteer motivation and reward preference: An empirical study of volunteerism in a large, not-for-profit organization. *SAM Advanced Management Journal*, 75(4), 12-19.
- Stukas, A. A., Snyder, M & Clary, E. G. (2016). Understanding and encouraging volunteerism and community involvement. *The journal of Social Psychology*, 156(3), 243-255.
- Torgdon, S. E. (2005). Parks, recreation and tourism management (Master's thesis, North Carolina State University). Retrieved from <http://repository.lib.ncsu.edu/ir/bitstream/1840.16/2636/1/etd.Pdf>.
- Vociono & Polonsky, M. J. (2011). Volunteering for research: A test of the psychometric properties of the voluntary functions inventory with online penallists. *International Journal of Public Opinion Research*, 23(4), 508- 521.
- Whillans, A.V., Seider, S. C., Chen, L., Dwyer, R. J., Novick S., Graminga, K.J., Mitchell, B. A., Savalei, V., Dickerson, S. S & Dunn, E. W. (2017). "Does Volunteering Improve Well-being?" *Comprehensive Results in Social Psychology*, 1(3), 35-50.
- WuandWing Lo, T., & Liu, E. S-C. (2009). Psychometric properties of the voluntary functions inventory with Chinese students. *Journal of Community Psychology*, 37(6), 769-780.
- Zamboanga, B. L., Schwartz, S. J., Hernandez Jarvis, L., & Van Tyne, K. (2009). Acculturation and Substance Use among Hispanic Early Adolescents: Investigating the Mediating Roles of Acculturative Stress and Self-Esteem. *The Journal of Primary Prevention*, 30(3-4), 315-333.

استناد به این مقاله: سهرابی، فرامرز، مام شریفی، پیمان و فرخی، نورعلی. (۱۴۰۱). ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه

فعالیت‌های داوطلبانه در اعضای هلال‌احمر ایران: فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۲(۴۷)، ۳۳-۵۴.

doi: 10.22054/jem.2022.45346.1948

Educational Measurement is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.